

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на Стеен Биере,
докторант в професионално направление 3.7. Администрация и управление,
на тема:

„ИЗСЛЕДВАНЕ НА ВЛИЯНИЕТО НА СТРЕСА ВЪРХУ СТОПАНСКИТЕ
РЕЗУЛТАТИ НА ПРЕДПРИЯТИЕТО“,

От доц. д-р Ирина Руменова Георгиева,
Доцент по 3.7 Администрация и управление,
Стопански факултет,

Технически университет – София,
член на Научното жури

със Заповед № ОЖ-3.7-23/27.11.2024 на Ректора на ТУ – София

Предложеният дисертационен труд се състои от резюме, три глави, заключение, списък на основните приноси, списък с фигури, списък с таблици, списък на информационните източници и приложения. Основният текст е в обем 114 страници. В дисертационния труд се съдържат анкети, сравнителни таблици, графики, въпросници, обяснителни бележки, включени в 16 приложения.

1. АКТУАЛНОСТ НА РАЗРАБОТЕНИЯ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД ПРОБЛЕМ

Представеният дисертационен труд е научно-приложно изследване, което проучва влиянието на стреса върху икономическите резултати на предприятието. В работата се проблематизира въпросът за идентифициране на различни „стрес групи“ служители, в зависимост от функциите, които изпълняват и значимото въздействие на тези функции (бизнес двигатели) върху ефективността, производителността и финансовите резултати на бизнес предприятието.

Смятам, че темата на дисертацията е изключително актуална и социално значима, тъй като стресът влияе негативно не само върху усещането за общо благополучие и работоспособността на служителите, но и върху цялостното представяне, производителността и постиженията на компанията в резултат на ефекти като влошено сътрудничество, ниско качество на взетите решения и неефективна работа в екип.

2. СТЕПЕН НА ПОЗНАВАНЕ СЪСТОЯНИЕТО НА ПРОБЛЕМА

Първата глава на работата е посветена на теоретично изясняване на значението на термина „стрес“. Теоретичната част обобщава широк спектър от възгледи за същността на стреса – разграничават се положителния от отрицателния стрес; коментират се индивидуални фактори като тип личност – тип А и тип В; осмисля се съответствието човек – среда; изясняват се личностните фактори, допринасящи за стрес, обобщени от модела на Големите Пет в психологията; разглежда се значението на фактори като несигурност на работното място, времеви натиск, взаимоотношения между работещите във фирмата.

Акцент се поставя на взаимовръзката на стреса с процеса на организационна промяна, разгледана през призмата на организационната комуникация. Тематичният обхват в първа глава се фокусира върху стреса на работното място. Осъществен е анализ на проучвания на работния стрес в Дания, Германия, САЩ, Обединеното кралство, Австралия, страните от Персийския залив, Бали. Дисертацията се фокусира върху датската компания „DNP – Дания“, водещ световен доставчик на оптични принтери, която провежда изследване на равнището на стрес, преживяно от служителите в различни отдели и предлага програма за превенция на стреса.

Втората глава представя методическа рамка на изследване на влиянието на стреса върху икономическите резултати на предприятието. Въвежда се понятието бизнес двигател, означаващо условие, процес или човешки фактор, които определят успеха, растежа и резултатите на една компания.

Третата глава е озаглавена „Изследване на влиянието на стреса върху икономическите резултати на „DNP – Дания“. Представена е „DNP – Дания“ като бизнес структура и компания, произвеждаща оптични принтери. Главата съдържа, систематизирано изложение на получените емпирични данни от проведеното изследване.

Дисертационният труд съдържа формулирани изводите от проведеното изследване, както и обобщение на авторския принос по темата. Получените данни, свидетелстват, че факторите, които причиняват стрес на служителите в най-голяма степен, са: 1.) „твърде много задачи“, 2.) „твърде силен времеви натиск“ и 3.) „липса на сигурност на работното място“. Тези стресори са особено присъщи за определени функционални сфери в компанията – производство/логистика, разработване на продукти, продажби/връзки с клиенти. Друго заключение е, че стресогенността на работата варира в различните отдели на компанията. Служителите, работещи с хора извън компанията като отдела по продажбите (консултанти, които отговарят за сключването на сделки, считан за ключов бизнес двигател), изпитват най-силно равнище на стрес, както и най-силен спад в постигнатите резултати. Начинът, по който служителите възприемат работата си, също е потенциален източник на стрес. Служителите са склонни да гледат на работата като на особено стресираща, ако считат, че действията им се отразяват и засягат колегите им и компания като цяло.

Проучването на взаимовръзката между равнището на стрес и бизнес резултатите на компанията не може да потвърди каузална причинно-следствена връзка между двете променливи. Според автора на труда не само стреса, но и организационните промени, едновременно с фактори на външния контекст, са повлияли върху спада в бизнес резултатите на „DNP – Дания“.

Задълбоченото проучване на библиографските източници в областта на дисертационния труд и многоаспектното разглеждане на проблема показват, че докторантът познава много добре състоянието на проблема.

3. МЕТОДИКА НА ПРОУЧВАНЕТО

Методите за изпълнението на изследователската задача, които са използвани в труда са: метод на „изследване на отделни случаи“ и мета-анализ на дълбинни интервюта със служители. В методологически план се анализират резултатите от проведените интервюта и анкети. Чрез използването на тези методи авторът се стреми към задълбочено, качествено разбиране на нагласите, поведението или мотивацията на служителите. Обект на изследване на настоящата дисертация са бизнес предприятията, функциониращи в динамична и високо конкурентна среда. Предмет на изследването са ефектите на стреса и влиянието му върху резултатите на конкретно бизнес предприятие. С цел да се постигнат изследователските задачи и да се установи въздействието на стреса върху икономическите резултати на „DNP – Дания“ са приложени три въпросника. Получен е сумарен индекс за равнището на стрес в различните отдели на DNP – Дания.

В труда се използват методите на анализ и научно-приложен синтез на предишни теоретични и емпирични изследвания.

4. ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

В дисертационния труд са формулирани пет приноса към проблематиката. Формулираните приноси са с концептуално, изследователско и приложно естество. Разработени са методически указания за определяне на водещите бизнес двигатели в предприятията. Авторът създава методически инструмент за определяне на „стрес профила на личността“, който може да се използва от бизнес организациите за идентифициране на ключовите стресогенни фактори и за наблюдение върху развитието на възприятието на стрес от служителите. Методическият инструмент включва 12 фактора за оценка на риска от сериозно въздействие на стрес върху служителите. Акцентира се на проактивното разпознаване и предприемане на инициативи за елиминиране на най-значимите фактори, предизвикващи стрес.

Характерът на приносите е методологически, научно-изследователски и приложен. Оценката ми за формулираните приноси в дисертационния труд е положителна.

5. ПРЕЦЕНКА НА ПУБЛИКАЦИИТЕ ПО ДИСЕРТАЦИЯТА

Във връзка с дисертационния труд авторът е представил пет публикации. От представения списък е видно, че резултатите от изследването са популяризирани на международни научни форуми в страната и в специализирано научно издание. Посочените публикации дават основание да бъде направено заключение, че основната част от дисертацията и резултатите от изследването са споделени с научната общност.

6. МНЕНИЯ, ПРЕПОРЪКИ И БЕЛЕЖКИ

Към разработката нямам особени забележки.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение: дисертационният труд притежава необходимата новост, научна и практическа значимост на една докторска дисертация. Предложеният дисертационен труд представлява завършено изследване, отговарящо на високите изисквания на ЗРАСРБ, и притежава необходимите научно-изследователски и приложни приноси. Професионалните и изследователските качества на Стеен Биере, демонстрирани в осъществения труд, ми дават основание да гласувам положително за присъждане на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.7 „Администрация и управление“.

София, 19.02.2025 г.

Член на научното жури:.....

(доц. д-р Ирина Георгиева)

REVIEW

On the Dissertation Work for Acquiring Educational and Scientific Degree "Doctor" in the scientific field 3.7 Administration and management, scientific specialty Economics and management

Author of the Dissertation: Steen Bjerre

Title: "RESEARCH OF THE INFLUENCE OF STRESS ON THE ECONOMIC RESULTS OF THE ENTERPRISE"

Reviewer: Assoc. Prof. Dr Irina Georgieva

This review is produced in relation with Order № OG-3.7-23/27.11.2024 of the Rector of TU-Sofia.

The proposed PhD thesis under consideration consists of an abstract, three chapters, a conclusion, list of author's contribution, list of figures, list of tables, list of information sources (references), and appendices. The main text consists of 114 pages. Examples, surveys, comparison tables, graphs, questionnaires, explanatory notes are encompassed in 16 appendices.

1. RELEVANCE OF THE PROBLEM ELABORATED IN THE DISSERTATION

The proposed dissertation work features a scientific and applied research which centers on the influence of stress on the economic results of the enterprise.

According to the author, the aim of the PhD thesis revolves around the issue how different "stress-groups" of employees impact the business performance and ultimately, the business results. The study aims to answer the questions which stressors impact certain employee groups, and since the individual employees run the different business drivers, which business drivers are impacted by the regarded stressors and what is the ultimate outcome.

I reckon the topic of the dissertation is relevant and up to date in terms of social significance since stress affects not only the well-being of the employees but also the overall performance, the company's productivity and results through worsened co-operation, impaired the decision making and ineffective team work.

2. DEGREE OF KNOWLEDGE OF THE STATE OF THE PROBLEM

The first chapter of the work carries out theoretical research aiming to unpack the meaning of the term "stress". The theoretical part wraps up a wide range of views on the essence of stress – the notion about positive versus negative stress, the two personality types - A-, and a B, the notion about the person-environment fit, personality factors determining stress are regarded in terms of the personality features captures by the renowned Big 5 model, the link between stress and

performance is tackled by regarding factors as job insecurity, time pressure, relationships in the company.

The process of change in organization is considered through the lenses of the organizational communication. The first chapter narrows the scope of the thesis toward stress at work. It encompasses an overview of conducted studies which investigate work stress in Denmark, Germany, the USA, United Kingdom, Australia, the Gulf States, Bali. The thesis focuses on a Danish company, DNP Denmark, a world leading supplier of optical screens, which conducted stress research and proposed an execution plan for avoidance of stress.

The second chapter displays the methodological guidelines for studying the influence of stress on the economic results of the enterprise. The notion of business driver is introduced meant as a condition, a process or a (human) resource factor that determine, or cause the success, growth and the results of a company. Business drivers consist of sales, cost and profit, inventory & capital, infrastructure, debt, strategy, people.

The third chapter is entitled "Research on the impact of stress on the economic results of DNP, Denmark. DNP Denmark as business structure and company (employing 80 people) producing printing solutions is introduced. The research itself along with the finding are encompassed in the chapter.

The the dissertation contain a conclusion from the conducted research, as well as a synthesis of the author's contribution on the topic. The findings stemming out of the research show that the stressors which the employees, witness as having the highest importance for causing stress are: 1. "too many tasks", 2. "too much time pressure" and 3. "insecure job situation". These stressors are reported as the most significant within the different functional areas - Production/ Logistics, Product Developmt, Sales/customer Relations. Another conclusion is that the ranking of stressors differs by departments. Hence, employees dealing with other people, especially external people as the sales department (salespeople, who are responsible for closing deals, a crucial business driver), experience the highest increase in stress and had also display the worst developments in results. The way employees view upon their job is another root of stress. Employees tend to view a job as highly stressful if their actions were perceived to affect co-workers and their company.

Another finding coming out of the research is linked to the relationship between stress and company results. The study could not confirm a causal relationship between DNPs stress level and the business results. According to the author especially stressors derived from organizational changes exerted influence conjointly with external factors affected the DNP business results.

The in-depth study of the bibliographic sources of the dissertation work and the many faceted consideration of the problem shows that the doctoral student is very well accomplished in the field of the problem.

3. RESEARCH METHODOLOGY

The study draws on previous mentioned DNP case study in order to identify which stressors impact different categories of employees, and how this affects the

associated business drivers, and the company's results. The author justifies the choice of exploratory research design for accomplishing the research aims of the work. The author employs case study-method and meta-analysis of in-depth interview with employees. Through the use of these methods the author aims at in-depth, qualitative understanding on attitudes, behaviour, or motivation. The object of research of the dissertation are business enterprises operating in a dynamic and highly competitive environment. The subject of the research is the effects of stress and its influence on the results of a particular business enterprise. Three questionnaires were applied to investigate the impact of stress on the economic results of DNP Denmark. A calculated overall stress score by DNP departments is accomplished.

The dissertation work features methods of analysis and scientific-applied synthesis of previous theoretical and empirical research.

4. CONTRIBUTIONS OF THE DISSERTATION WORK

The author sums up five vital contributions of the dissertation work.

1. Based on an analysis of the main theoretical statements, the essence of stress, the main stressful factors and the directions of their influence on the results of the enterprises' activities have been clarified.
2. Methodological guidelines have been developed for determining the leading business drivers in enterprises and the employees on whom their results depend.
3. A methodological tool was developed to determine the main stressors and to assess the stress of the employees, on which the work of the leading business drivers in the enterprises depends.
4. A methodological tool was developed to determine the impact of stressors on the individual employees per business driver, and to analyse a possible relationship between the stress level in the business drivers' and their operational results.
5. Using the developed methodological tools, a case study within the Danish company DNP/Visiosign A/S was carried out and the level of stress was assessed. The leading business drivers and their impacting employees have been identified. The relationship between the level of stress in business drivers and the final results is analysed.

The author compiles a "stress profile" which would help manager to get a picture of the person's stress-challenging factors. The author states that this will enable managers, together with the employee, to initiate measures to prevent stress from happening. 12 factors are proposed to evaluate the risk for serious stress influence. On the ground of the profile the manager can focus initiatives to prevent, or to reduce the likelihood for the person to become stressed.

My judgment of the outlined contributions is positive. The scientific and research significance of the dissertation lays in the proposed new model for evaluating the impact of stress on company results and business performance. The applied significance of the dissertation work is consisted in the formulation of guidelines for practical application of the research results.

5. EVALUATING PUBLICATIONS ASSOCIATED WITH THE DISSERTATION

In connection with the dissertation work, the author has presented five publications. From the presented list it is evident that the results of the research have been popularized at international scientific forums and in specialized scientific edition. It can be concluded that the most of the dissertation and the results of the research have been shared with the scientific community.

6. OPINIONS, RECOMMENDATIONS AND NOTES

I have no special remarks toward the proposed work.

7. CONCLUSION

In conclusion, the dissertation features the required novelty, scientific and practical significance of a doctoral dissertation. The proposed dissertation is a thorough study that meets the high requirements adopted by the Law of Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and has the necessary scientifically-research and applied contributions. The above-mentioned merits give me grounds to vote positively for awarding the educational and scientific degree "Doctor" to Steen Bjerre in the professional field 3.7 "Administration and Management".

Sofia, 19.02.2025 г.

Member of the Scientific Jury:.....

(Assoc. prof. Dr Irina Georgieva)